

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS
2005 m. liepos 12 d. *

Sujungtose bylose C-154/04 ir C-155/04

dėl *High Court of Justice (England and Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (Royaume-Uni)* 2004 m. kovo 17 d. Sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2004 m. kovo 26 d., pagal EB 234 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

The Queen,

Alliance for Natural Health (C-154/04),

Nutri-Link Ltd prašymu

prieš

Secretary of State for Health

* Proceso kalba: anglų.

ir

The Queen,

National Association of Health Stores (C-155/04),

Health Food Manufacturers Ltd prašymu

prieš

Secretary of State for Health,

National Assembly for Wales,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuri sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijos pirmininkai P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas ir K. Lenaerts (pranešėjas), teisėjai C. Gulmann, A. La Pergola, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, J. Klučka, U. Lõhmus, E. Levits ir A. Ó Caoimh,

generalinis advokatas L. A. Geelhoed,
posėdžio sekretorė K. Sztranc, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. sausio 25 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Alliance for Natural Health* ir *Nutri-Link Ltd*, atstovaujamų QC K. P. E. Lasok, *barrister* A. Howard ir *barrister* M. Patchett-Joyce,
- *National Association of Health Stores* ir *Health Food Manufacturers Ltd*, atstovaujamų QC R. Thompson ir *barrister* S. Grodzinski,
- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos M. Bethell, padedamo *barrister* C. Lewis,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos N. Dafniou ir M. G. Karipsiadis,
- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Fernandes,
- Europos Parlamento, atstovaujamo M. Moore ir U. Rösslein,
- Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos E. Karlsson ir E. Finnegan,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos J.-P. Keppenne ir M. Shotter,

susipažinęs su 2005 m. balandžio 5 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą yra susiję su 2002 m. birželio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/46/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto papildais, suderinimo (OL L 183, p. 51) 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto galiojimu.
- 2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant ieškinius, kuriuos 2003 m. spalio 10 d. pareiškė *National Association of Health Stores* ir *Health Food Manufacturers Ltd* (C-155/04), o 2003 m. spalio 13 d. – *Alliance for Natural Health* ir *Nutri-Link Ltd* (C-154/04), siekdamos gauti leidimą pradėti bylą dėl Maisto papildų (Anglija) reglamento 2003 (*Food Supplements (England) Regulations 2003*) ir Maisto papildų (Velsas) reglamento 2003 (*Food Supplements (Wales) Regulations 2003*) (toliau – Maisto papildų reglamentai) teisėtumo peržiūrėjimo („judicial review“). Šie du reglamentai į Didžiosios Britanijos teisę perkėlė Direktyvą 2002/46.

Teisinis pagrindas

- 3 Remiantis EB 95 straipsnio pagrindu priimtos Direktyvos 2002/46 1 straipsnio 1 dalimi, ji „taikoma maisto papildams, kuriais prekiaujama rinkoje kaip maisto produktais ir kurie pateikiami kaip tokie“. (Neoficialus vertimas)
- 4 Pagal jos pirmą konstatuojamąją dalį „Bendrijoje prekiaujama vis didesniu kiekiu tokių produktų, kurių sudėtyje yra koncentruotų maistinių medžiagų ir kurie pateikiami taip, kad iš įprasto maisto būtų galima gauti kuo daugiau šių maistinių medžiagų“.
- 5 Pagal šios direktyvos antrą konstatuojamąją dalį:

„Valstybėse narėse šiuos produktus reglamentuoja skirtingos nacionalinės taisyklės, kurios gali apsunkinti jų laisvą judėjimą, sudaryti nevienodas konkurencijos sąlygas ir taip tiesiogiai turėti įtakos vidaus rinkos funkcionavimui. Todėl svarbu šiems produktams, kuriais prekiaujama kaip maisto produktais, patvirtinti Bendrijos taisykles“.

- 6 Penktojoje Direktyvos 2002/46 konstatuojamojoje dalyje yra išdėstyta, kad „siekiant užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį bei palengvinti galimybę pasirinkti, tie produktai, kurie bus pateikti į rinką, turi būti saugūs bei tiksliai ir tinkamai paženklinėti“.

- 7 Iš tos pačios direktyvos šeštos, septintos ir aštuntos konstatuojamųjų dalių išplaukia, kad esant dideliame kiekiui maistinių medžiagų ir kitų ingredientų, kurių galėtų būti maisto papilduose, įskaitant vitaminus, mineralines medžiagas, amino rūgštis, nepakeičiamąsias riebalų rūgštis, skaidulas ir įvairius augalų bei žolių ekstraktus, Bendrijos teisės aktų leidėjas pirmenybę suteikė priemonėms, reglamentuojančioms vitaminus ir mineralines medžiagas, vartojamus kaip maisto papildų ingredientai. Patikslinama, jog kitos Bendrijos teisės nuostatos, reglamentuojančios kitas maistines medžiagas negu vitaminai ir mineralinės medžiagos, bei kitas medžiagas, kurios dėl maistinio ar fiziologinio poveikio naudojamos kaip maisto papildų ingredientai, turės būti nustatytos vėlesniame etape, kai apie jas bus galima gauti tikslių ir tinkamų mokslo duomenų, ir kol bus priimtos šios Bendrijos taisyklės bei nepažeidžiant EB sutarties nuostatų, gali būti toliau taikomos nacionalinės taisyklės dėl šių maistinių ir kitų medžiagų.
- 8 Devinta, dešimta, vienuolikta ir dvylikta Direktyvos 2002/46 konstatuojamosios dalys yra išdėstytos taip:
- „9. Maisto papilduose galėtų būti tik tie vitaminai ir mineralinės medžiagos, kurios yra įprasta raciono dalis ir įprastai vartojamos, tačiau tai nereiškia, kad yra būtina, jog jie juose būtų. Turėtų būti vengiama ginčų, potencialiai galinčių kilti, dėl tų maistinių medžiagų tapatumo. Todėl būtina sudaryti tikslų šių vitaminų ir mineralinių medžiagų sąrašą.
10. Maisto papildų, kuriais šiuo metu prekiaujama kai kuriose valstybėse narėse, gamybai naudojama daug vitaminų preparatų, kurių neįvertino Maisto produktų mokslo komitetas, todėl jie nėra įtraukti į tikslus sąrašus. Jie turėtų būti pateikti Europos maisto saugos tarnybai, kad ši skubiai juos įvertintų, kai suinteresuotieji asmenys pateiks reikiamus dokumentus.

11. Cheminės medžiagos, kurios, gaminant maisto papildus, naudojamos kaip vitaminų ir mineralinių medžiagų šaltinis, turėtų būti saugios ir tinkamos organizmui pasisavinti. Todėl taip pat reikėtų sudaryti tikslų šių medžiagų sąrašą. Tokios medžiagos, kurias Maisto produktų mokslo komitetas, remdamasis minėtais kriterijais, patvirtina kaip galimas naudoti gaminant kūdikiams ir mažamečiams vaikams skirtą maistą bei kitus specialios paskirties maisto produktus, taip pat gali būti naudojamos maisto papildų gamybai.

12. Siekiant neatsilikti nuo mokslo ir technikos raidos, svarbu prireikus greitai patikslinti šiuos sąrašus. Šie patikslinimai būtų techninio pobūdžio įgyvendinimo priemonės, o jas priimti turėtų būti pavesta Komisijai, kad procedūra būtų paprastesnė ir greitesnė.“

9 Direktyvos 2002/46 prasme, remiantis jos 2 straipsnio a punktu, „maisto papildai“ suprantami kaip „maisto produktai, skirti papildyti įprastą racioną, ir kurie vieni arba su kitomis medžiagomis yra koncentruotas maistinių ar kitų medžiagų šaltinis, turintis mitybinį arba fiziologinį poveikį, kuriais prekiaujama dozuota forma, t. y. tokiomis formomis, kaip antai kapsulės, pastilės, piliulės, tabletės ir kitos panašios formos, miltelių maišeliai, ampulės su skysčiu, buteliukai su lašų dozatoriumi bei kitos panašios skysčių ir miltelių, skirtų vartoti mažais dozuotais kiekiais, formos“.

10 Pagal tos pačios direktyvos 2 straipsnio b punktą „maistinės medžiagos“ – tai vitaminai ir mineralinės medžiagos.

- 11 Pagal Direktyvos 2002/46 3 straipsnį valstybės narės užtikrina, kad Bendrijoje maisto papildais gali būti prekiaujama tik tada, kai jie atitinka šioje direktyvoje nustatytas taisykles.
- 12 Tos pačios direktyvos 4 straipsnis numato:

„1. Tik I priede išvardyti vitaminai ir mineralinės medžiagos II priede išvardyta forma gali būti naudojami maisto papildams gaminti, taikant šio straipsnio 6 dalį.

<...>

5. 1 dalyje nurodyti sąrašų pakeitimai patvirtinami laikantis 13 straipsnio 2 dalyje nurodytos tvarkos.

6. Nukrypdomos nuo 1 dalies, valstybės narės iki 2009 m. gruodžio 31 d. savo teritorijoje gali leisti naudoti vitaminus ir mineralines medžiagas, neišvardytus I priede, arba kita forma nei nurodyta II priede, jeigu:

- a) konkreti medžiaga yra naudojama viename arba keliuose maisto papilduose, kuriais šios direktyvos įsigaliojimo dieną prekiaujama Bendrijoje;

- b) Europos maisto saugos tarnyba nepateikė nepalankios nuomonės dėl tos medžiagos naudojimo ar jos naudojimo ta forma gaminant maisto papildus, remiantis dokumentų paketu, kuriuo pagrindžiamas konkrečios medžiagos naudojimas, kurį valstybė narė ne vėliau kaip iki 2005 m. liepos 12 d. turi pateikti Komisijai.

7. Nepaisant 6 dalies, valstybės narės, laikydamosi Sutarties taisyklių, gali toliau taikyti esamus nacionalinius apribojimus ar draudimus prekybai maisto papildais, turinčiais I priede neišvardytų vitaminų ir mineralinių medžiagų, bei tokiomis formomis, kurios neišvardytos II priede.

<...>“

13 Direktyvos 2002/46 11 straipsnyje nustatyta:

„1. Nepažeisdamos 4 straipsnio 7 dalies, valstybės narės dėl priežasčių, susijusių su produktų sudėtimi, gamybos specifikacijomis, pateikimu ar ženklinimu, negali uždrausti arba apriboti prekybos 1 straipsnyje nurodytais produktais, kurie atitinka šią direktyvą ir tam tikrais atvejais Bendrijos aktus, priimtus įgyvendinant šią direktyvą.

2. Nepažeidžiant Sutarties, ypač jos 28 ir 30 straipsnių, 1 dalis neturi įtakos nacionalinėms nuostatomis, kurios taikytinos, kai nėra Bendrijos aktų, priimtų pagal šią direktyvą“.

14 Tos pačios direktyvos 13 straipsnis išdėstytas taip:

„1. Komisijai padeda Reglamentu (EB) Nr. 178/2002 įsteigtas Maisto grandinės ir gyvūnų sveikatos nuolatinis komitetas (toliau – komitetas).

2. Darant nuorodą į šį straipsnį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5 ir 7 straipsniai, atsižvelgiant į minėto sprendimo 8 straipsnį.

Sprendimo 1999/468/EB 5 straipsnio 6 dalyje nustatytas laikotarpis – trys mėnesiai.

3. Komitetas patvirtina darbo tvarkos taisykles.“

15 Direktyvos 2002/46 14 straipsnis numato:

„Nuostatos, galinčios turėti įtakos visuomenės sveikatai, priimamos pasitarus su Europos maisto saugos tarnyba“.

16 Prieš tai nurodytos direktyvos 15 straipsnis nustato:

„Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję iki 2003 m. liepos 31 d., įgyvendina šią direktyvą. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Šie įstatymai ir kiti teisės aktai taikomi taip, kad:

- a) nuo 2003 m. rugpjūčio 1 d. būtų leidžiama prekiauti produktais, kurie atitinka šią direktyvą;
- b) nuo 2005 m. rugpjūčio 1 d. būtų draudžiama prekiauti produktais, kurie neatitinka šios direktyvos.

<...>“

- 17 Pagal Direktyvos 2002/46 16 straipsnį ji įsigaliojo 2002 m. liepos 12 d., jos paskelbimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* dieną.
- 18 Direktyva 2002/46 turi du priedus, nustatančius sąrašus „vitaminų ir mineralinių medžiagų, kurie gali būti naudojami maisto papildų gamybai“ (toliau – tikslūs sąrašai).

Pagrindinės bylos ir prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytas klausimas

- 19 Ieškovės pagrindinėje byloje C-154/04 yra atitinkamai europinio masto maisto papildų gamintojų, didmenininkų, platintojų, mažmenininkų bei vartotojų asociacija ir nedidelė specializuota maisto papildų platintoja bei mažmenininkė Jungtinėje Karalystėje.

- 20 Ieškovės pagrindinėje byloje C-155/04 yra dvi profesionalios asociacijos, atstovaujančios apie 580 dietinius maisto produktus Jungtinėje Karalystėje platinančių bendrovių, kurių dauguma yra nedidelės.
- 21 Visos šios ieškovės pagrindinėse bylose tvirtina, kad Direktyvos 2002/46 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis 15 straipsnio antrosios pastraipos b punktas, kuriuos Maisto papildų reglamentai perkėlė į nacionalinę teisę ir kurie nuo 2005 m. rugpjūčio 1 d. draudžia prekybą šios direktyvos neatitinkančiais maisto papildais, prieštarauja Bendrijos teisei ir todėl turi būti pripažinti negaliojančiais.
- 22 *High Court of Justice* (Anglija ir Velsas), *Queen's Bench Division* (Administracinis teismas) suteikė leidimą pradėti bylą dėl teisėtumo peržiūrėjimo ir nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą bei abiejose bylose Teisingumo Teismui pateikti tą patį prejudicinį klausimą:
- „Ar Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis ir 15 straipsnio b punktas yra negaliojantys dėl:
- a) EB 95 straipsnio, kaip teisinio pagrindo, netinkamumo;
- b) EB 28 ir 30 straipsnių ir (arba) 1994 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 3285/94 dėl bendrų importo taisyklių ir Reglamento (EB) Nr. 518/94 panaikinimo 1 straipsnio 2 dalies ir 24 straipsnio 2 dalies a punkto pažeidimo;

- c) subsidarumo principo pažeidimo;
- d) proporcingumo principo pažeidimo;
- e) vienodo požiūrio principo pažeidimo;
- f) (ES) 6 straipsnio 2 dalies, skaitomos atsižvelgiant į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsnį ir jos Pirmojo protokolo 1 straipsnį, bei pagrindinės teisės į nuosavybę ir (arba) teisės užsiimti ekonomine veikla pažeidimo;
- g) EB 253 straipsnio ir (arba) pareigos motyvuoti pažeidimo?“

23 2004 m. gegužės 7 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi buvo atmesti nacionalinio teismo prašymai dėl pagreitinotos tvarkos pagal Procedūros reglamento 104a straipsnio pirmąją pastraipą taikymo. Ta pačia nutartimi bylos C-154/04 ir C-155/04 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdomos rašytinė bei žodinė proceso dalys ir priimtas galutinis sprendimas.

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl klausimo a punkto

24 Savo klausimo a punkte nacionalinis teismas siekia sužinoti, ar Direktyvos 2002/46 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punktas yra negaliojantys dėl EB 95 straipsnio, kaip teisinio pagrindo, netinkamumo.

- 25 Ieškovės pagrindinėje byloje C-154/04 tvirtina, kad iš šių Direktyvos 2002/46 nuostatų kylantis draudimas neprisideda prie vidaus rinkos sukūrimo ir funkcionavimo sąlygų gerinimo. Jos priduria, kad, darant prielaidą, jog šio draudimo pagrindas yra rūpinimasis visuomenės sveikata, rėmimasis EB 95 straipsniu reiškia piktnaudžiavimą įgaliojimais, nes pagal EB 152 straipsnio 4 dalies c punktą Bendrija neturi kompetencijos derinti nacionalinių nuostatų žmonių sveikatos srityje.
- 26 Ieškovės pagrindinėje byloje C-155/04 remiasi, pirma, tuo, kad Direktyvos 2002/46 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punktas prieštarauja laisvo prekių judėjimo Bendrijos viduje principui, kurio Bendrijos teisės aktų leidėjas turi laikytis naudodamasis savo kompetencija pagal EB 95 straipsnį (žr. 1994 m. rugpjūčio 9 d. Sprendimo *Meyhui*, C-51/93, Rink. p. I-3879, 10 ir 11 punktus). Jos taip pat tvirtina, kad šios nuostatos apima tiesioginį prekybos su trečiosiomis valstybėmis apribojimą todėl jos turėjo būti priimtose EB 133 straipsnio pagrindu.
- 27 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal EB 95 straipsnio 1 dalį Europos Sąjungos Taryba 251 straipsnyje nurodyta tvarka ir pasikonsultavusi su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu imasi priemonių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatomis, skirtoms vidaus rinkos kūrimui ir veikimui, suderinti.
- 28 Pagal Teisingumo Teismo praktiką, nors siekiant pateisinti rėmimąsi EB 95 straipsniu nepakanka vien nacionalinės teisės skurtumų (šiuo klausimu žr. 2000 m. spalio 5 d. Sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, C-376/98, Rink. p. I-8419, 84 punktą), kitaip yra, kai nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų skirtumai galėtų pažeisti pagrindines laisves ir tiesiogiai paveikti vidaus rinkos veikimą (2004 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Arnold André*, C-434/02, dar nepaskelb

to Rinkinyje, 30 punktas ir sprendimo *Swedish Match*, C-210/03, dar nepaskelb to Rinkinyje, 29 punktas; šiuo klausimu taip pat žr. nurodyto sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* 95 punktą ir 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco*, C-491/01, Rink. p. I-11453, 60 punktą).

29 Iš Teisingumo Teismo praktikos taip pat išplaukia, kad nors nuoroda į EB 95 straipsnį, kaip į teisinį pagrindą, yra galima siekiant ateityje užkirsti kelią prekybos kliūtims, kylančioms dėl skirtingos nacionalinių įstatymų raidos, šių kliūčių atsiradimas turi atrodyti įtikinamas ir turi būti skirta atitinkama priemonė joms išvengti (minėtų sprendimų *Arnold André* 31 punktas ir *Swedish Match* 30 punktas; šiuo klausimu taip pat žr. 1995 m. liepos 13 d. Sprendimo *Ispanija prieš Tarybą*, C-350/92, Rink. p. I-1985, 35 punktą; minėto sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* 86 punktą; 2001 m. spalio 9 d. Sprendimo *Nyderlandai prieš Parlamentą ir Tarybą*, C-377/98, Rink. p. I-7079, 15 punktą bei minėto sprendimo *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco* 61 punktą).

30 Be to, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad jeigu buvo įvykdytos sąlygos remtis EB 95 straipsniu kaip teisiniu pagrindu, Bendrijos teisės aktų leidėjui neturi būti kliudoma šiuo teisiniu pagrindu remtis dėl to, kad visuomenės sveikatos apsauga yra lemiamas veiksnys priimant sprendimą (minėtų sprendimų *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco* 62 punktas; *Arnold André* 32 punktas ir *Swedish Match* 31 punktas).

31 Šiuo atžvilgiu reikia pabrėžti, kad EB 152 straipsnio 1 dalies pirmoji pastraipa numato, jog aukšto lygio žmonių sveikatos apsauga užtikrinama nustatant ir įgyvendinant visas Bendrijos politikos bei veiklos kryptis, o EB 95 straipsnio 3 dalis aiškiai reikalauja, kad derinant būtų užtikrintas aukštas žmonių sveikatos apsaugos lygis (minėtų sprendimų *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco* 62 punktas; *Arnold André* 33 punktas ir *Swedish Match* 32 punktas).

- 32 Iš to, kas pasakyta, išplaukia, kad jei egzistuoja kliūtys prekybai arba yra tikėtina, kad jos atsiras ateityje dėl to, jog valstybės narės tam tikro gaminio ar tam tikros gaminių rūšies atžvilgiu ėmėsi ar imasi skirtingų priemonių užtikrindamos skirtingą apsaugos lygį ir taip trukdydamos laisvam atitinkamo gaminio ar gaminių judėjimui Bendrijoje, EB 95 straipsnis Bendrijos teisės aktų leidėjui suteikia teisę veikti priimančias priemones, atsižvelgiant į šio straipsnio 3 dalį ir Sutartyje bei teismų praktikoje paminėtus teisės principus, ypač proporcingumo principą (minėtų sprendimų *Arnold André* 34 punktą ir *Swedish Match* 33 punktą).
- 33 Atsižvelgiant į aplinkybes, tokios tinkamos priemonės gali būti reikalavimas visoms valstybėms narėms leisti prekiauti atitinkamu gaminiu ar gaminiais, nustatyti tokiame leidimo reikalavimui tam tikras sąlygas ar net laikinai arba visiškai uždrausti prekybą tam tikru gaminiu ar gaminiais (nurodytą sprendimo *Arnold André* 35 punktą ir *Swedish Match* 34 punktą).
- 34 Atsižvelgiant į visus šiuos principus reikia patikrinti, ar pateiktame klausime nurodytų nuostatų atveju buvo laikomasi rėmimosi EB 95 straipsniu, kaip teisiniu pagrindu, sąlygų.
- 35 Pagal Direktyvos 2002/46 antrą konstatuojamąją dalį iki jos priėmimo maisto papildus reglamentavo skirtingos nacionalinės taisyklės, kurios galėjo apsunkinti jų laisvą judėjimą ir taip tiesiogiai turėti įtakos vidaus rinkos funkcionavimui šioje srityje.
- 36 Kaip savo rašytinėse pastabose pabrėžė Europos Parlamentas ir Taryba, šią informaciją paremia faktas, kad iki Direktyvos 2002/46 priėmimo Teisingumo Teisme buvo iškelta daugybė bylų, susijusių su situacija, kai ūkio subjektai valstybėje

narėje, kitoje negu jų įsisteigimo valstybė, susidūrė su prekybos maisto papildais, kuriais teisėtai prekiaujama pastarojoje valstybėje, kliūtimis.

- 37 Be to, 2000 m. gegužės 10 d. Komisijos pateikto pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto papildais, suderinimo (KOM(2000) 222 galutinis, OL C 311 E, p. 207) motyvų 1 punkte nurodyta, kaip savo rašytinėse pastabose pažymi Graikijos vyriausybė bei Taryba ir Komisija, kad iki šio pasiūlymo pateikimo Komisijos tarnybos gavo „daug ūkio subjektų skundų“ dėl nacionalinių taisyklių skirtumų, kuriems „įveikti abipusio pripažinimo principo taikymo nepakako“.
- 38 Šiomis sąlygomis EB 95 straipsniu pagrįstas Bendrijos teisės aktų leidėjo įsikišimas maisto papildų atžvilgiu yra pateisinamas.
- 39 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punktas, draudžiantys vėliausiai nuo 2005 metų rugpjūčio 1 d. prekiauti šios direktyvos neatitinkančiais maisto papildais, galėjo būti priimti EB 95 straipsnio pagrindu.
- 40 Dėl šio sprendimo 30 ir 31 punktuose nurodytos teismų praktikos reikia pažymėti, kad tai, jog žmonių sveikatos sumetimais turėjo įtakos formuluojant šias nuostatas, negali paneigti prieš tai pateiktos analizės.

- 41 Dėl ieškovių pagrindinėje byloje C-155/04 argumento, jog Direktyvos 2002/46 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punktas turėtų būti pagrįsti EB 133 straipsniu, reikia pažymėti, kad aplinkybė, jog šios nuostatos gali daryti antraeilį poveikį tarptautinei prekybai maisto papildais, neleidžia įtikinamai ginčyti fakto, kad jų pirminis tikslas yra prisidėti prie nacionalinio reglamentavimo skirtumų, galinčių paveikti vidaus rinkos funkcionavimą šioje srityje, pašalinimo (šiuo klausimu žr. nurodyto sprendimo *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco* 96 punktą).
- 42 Atitinkamai EB 95 straipsnis yra vienintelis tinkamas Direktyvos 2002/46 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto teisinis pagrindas.
- 43 Iš to išplaukia, kad šios nuostatos nėra negaliojančios dėl tinkamo teisinio pagrindo nebuvimo.

Dėl klausimo b punkto

- 44 Savo klausimo b punkte nacionalinis teismas siekia sužinoti, ar Direktyvos 2002/46 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punktas yra negaliojantys dėl EB 28 straipsnio ir 30 straipsnio ir (arba) Reglamento Nr. 3285/94 1 straipsnio 2 dalies ir 24 straipsnio 2 dalies a punkto pažeidimo.
- 45 Šiose dviejose bylose ieškovės pagrindinėse bylose tvirtina, kad iš pateiktame klausime nurodytų nuostatų kylantis draudimas reiškia iki šiol teisėtai buvusių apyvartoje maisto papildų prekybos Bendrijos viduje ir tarptautinės prekybos apribojimą.

- 46 Ieškovės pagrindinėje byloje C-155/04 priduria, kad nei EB 30 straipsnis, nei Reglamento Nr. 3285/94 24 straipsnio 2 dalies a punktas negalėtų pateisinti staigaus prekybos apribojimo produktais, kurių saugumu anksčiau niekada nebuvo abejota.

Dėl EB 28 ir 30 straipsnių

- 47 Reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką EB 28 straipsnyje numatytų kiekybinių apribojimų bei lygiavertio poveikio priemonių draudimas taikomas ne tik nacionaliniams, bet ir Bendrijos institucijų priimtiems teisės aktams (žr. 1984 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Denkavit Nederland*, 15/83, Rink. p. 2171, 15 punktą; minėto sprendimo *Meyhui*, C-51/93, Rink. p. I-3879, 11 punktą; 1997 m. birželio 17 d. Sprendimo *Kieffer ir Thill*, C-114/96, Rink. p. I-3629, 27 punktą ir minėto sprendimo *Arnold André* 57 punktą).
- 48 Vis dėlto, kaip numatyta EB 30 straipsnyje, EB 28 straipsnis nekliudo taikyti draudimų ar apribojimų, jei jie yra pateisinami, be kita ko, žmonių sveikatos ir gyvybės apsauga (žr. minėtų sprendimų *Arnold André* 58 punktą ir sprendimo *Swedish Match* 60 punktą).
- 49 Direktyvos 2002/46 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punktas, aiškinami kartu, yra EB 28 straipsnyje numatytas apribojimas. Iš tiesų drausdamos Bendrijoje prekybą maisto papildais, kurių sudėtyje yra vitaminų ar mineralinių medžiagų, neįtrauktų į tikslus sąrašus, šios nuostatos yra tinkamos apriboti laisvą maisto papildų judėjimą Bendrijos viduje.

- 50 Kaip savo išvados 40 punkte pažymi generalinis advokatas, iš skirtingų Direktyvos 2002/46 konstatuojamųjų dalių, ypač penktos, devintos, dešimos ir vienuoliktos, išplaukia, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas šią draudimo priemonę grindė motyvais, susijusiais su žmonių sveikatos apsauga.
- 51 Reikia patikrinti, ar ši priemonė yra būtina ir proporcinga žmonių sveikatos apsaugos tikslo atžvilgiu.
- 52 Šių sąlygų teisminės kontrolės klausimu reikia pripažinti didelę Bendrijos teisės aktų leidėjo veiksmų laisvę nagrinėjamoje srityje, kuri apima politinio, ekonominio ir socialinio pobūdžio pasirinkimus ir kurioje jis turi atlikti sudėtingus vertinimus. Vadinasi, tik akivaizdžiai netinkamas šioje srityje priimtose priemonės pobūdis, palyginti su tikslu, kurio kompetentingos institucijos ketina siekti, gali paveikti šios priemonės teisėtumą (žr. minėto sprendimo *American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco* 123 punktą).
- 53 Šiose dviejose bylose ieškovės remiasi tuo, kad nurodomo tikslo atžvilgiu nagrinėjama draudimo priemonė nėra nei būtina, nei proporcinga.
- 54 Visų pirma jos ginčija šios draudimo priemonės būtinumą. Šiuo atžvilgiu jos tvirtina, kad Direktyvos 2002/46 4 straipsnio 7 dalis ir 11 straipsnio 2 dalis pripažįsta valstybių narių galimybę apriboti prekybą šios direktyvos neatitinkančiais maisto papildais. Todėl Bendrijos draudimo priemonė, jų nuomone, yra nereikalinga.

- 55 Dėl Direktyvos 2002/46 4 straipsnio 7 dalies pirmiausia reikia pažymėti, jog, kaip išplaukia iš pačios šios nuostatos formuluotės bei iš šios direktyvos priėmimo istorijos, ta nuostata yra iš esmės susijusi su direktyvos 4 straipsnio 6 dalimi, ir tai posėdyje patvirtino Parlamentas, Taryba ir Komisija.
- 56 Iš to išplaukia, kad Direktyvos 2002/46 4 straipsnio 7 dalyje numatyta valstybių narių galimybė, laikantis Sutartyje numatytų taisyklių, toliau taikyti nacionalinius apribojimus ar draudimus prekybai maisto papildais, turinčiais tiksluose sąrašuose neišvardytų vitaminų ir mineralinių medžiagų, yra tik iš valstybės narės galimybės, remiantis šio 4 straipsnio 6 dalimi, iki 2009 m. gruodžio 31 d. jos teritorijoje leisti šioje nuostatoje numatytais sąlygomis naudoti šias sudedamąsias medžiagas, kylanti pasekmė.
- 57 Kaip savo išvados 22 punkte pabrėžė generalinis advokatas, Direktyvos 2002/46 4 straipsnio 7 dalies tikslas yra tik numatyti, jog valstybės narės, išskyrus tas, kurios, laikydamosi šio 4 straipsnio 6 dalyje numatytų sąlygų ir apribojimų, savo teritorijoje leidžia gaminant maistinius papildus naudoti į tikslus sąrašus neįtrauktus vitaminus ir mineralines medžiagas, nėra įpareigosotos leisti importuoti į savo teritoriją šiuos ingredientus turinčių maisto papildų.
- 58 Vadinasi, Direktyvos 2002/46 4 straipsnio 7 dalimi pagrįstas ieškovių pagrindinėse bylose argumentas neleidžia prieiti prie išvados, kad neegzistuoja nagrinėjamos draudimo priemonės būtinybė.

- 59 Skaitant Direktyvos 2002/46 11 straipsnio 2 dalį kartu su šios direktyvos aštunta konstatuojamąja dalimi, matyti, kad šios nuostatos tikslas yra leisti taikyti nacionalines taisykles dėl maistinių medžiagų, išskyrus vitaminus ir mineralines medžiagas, ar kitų medžiagų, turinčių maistinį ar fiziologinį poveikį, naudojamų kaip maisto papildų ingredientai, kol bus priimtos konkrečios Bendrijos taisyklės bei nepažeidžiant Sutarties nuostatų.
- 60 Taigi Direktyvos 2002/46 11 straipsnio 2 dalis numato tik maisto papildus, savo sudėtyje turinčius maistinių ar kitų medžiagų ir nepatenkančius į jos taikymo sritį. Vadinasi, ji visiškai nėra svarbi vertinant šios direktyvos 3 straipsnyje, 4 straipsnio 1 dalyje ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkte įtvirtintų draudimo priemonių būtinumą.
- 61 Antra, ieškovės pagrindinėse bylose remiasi tuo, kad ši draudimo priemonė atrodo neproporcinga.
- 62 Šiuo atžvilgiu jos tvirtina, kad tikslių sąrašų turinys yra nepakankamas. Jų nuomone, taip yra dėl to, kad direktyvos II priede išvardytų medžiagų sąrašas yra nustatytas ne šios direktyvos vienuoliktoje konstatuojamojoje dalyje išdėstytų saugumo ir biologinio tinkamumo kriterijų, o sąrašų, skirtų nustatyti ingredientus, leidžiamus gaminant specialios paskirties maisto produktus, pagrindu. Iš to išplaukia, kad draudimo priemonė apima daugelį maistinių medžiagų, kurios yra pritaikytos normaliam racionui ir šiuo metu gaminamos bei parduodamos tam tikrose valstybėse narėse bei kurių pavojingumas žmonių sveikatai iki šios dienos nebuvo įrodytas. Minėta direktyva taip pat neteisėtai ir neproporcingai uždraudžia natūralios kilmės vitaminus ir mineralines medžiagas, nors šie vis dėlto paprastai vartojami normaliaame racione ir juos organizmas pasisavina geriau negu nenatūralios kilmės vitaminus ir mineralines medžiagas.

- 63 Šiuo atžvilgiu reikia visų pirma pažymėti, kad kartu skaitant įvairias Direktyvos 2002/46 konstatuojamąsias dalis paaiškėja, jog ji yra taikoma maisto papildams, kurių sudėtyje yra vitaminų ir (arba) mineralinių medžiagų, gautų gamybos procese naudojant „chemines medžiagas“ (vienuolikta konstatuojamoji dalis), o ne maisto papildams, kurių sudėtyje yra tokių ingredientų kaip antai „amino rūgštys, nepakeičiamosios riebalų rūgštys, skaidulos ir įvairūs augalų bei žolių ekstraktai“ (šešta konstatuojamoji dalis), taigi kurių naudojimo sąlygas nustato „nacionalinės taisyklės“, „kol bus priimtos konkrečios Bendrijos taisyklės“ bei „nepažeidžiant Sutarties nuostatų“ (aštunta konstatuojamoji dalis).
- 64 Be to, reikia pažymėti, kad, kaip nurodė ieškovės pagrindinėje byloje C-155/04, tikslų sąrašų turinys atitinka 2001 m. vasario 15 d. Komisijos direktyvos 2001/15/EB dėl medžiagų, kurios konkrečiais mitybos tikslais gali būti dedamos į specialios paskirties maisto produktus (OL L 52, p. 19), priede esantį „vitaminų“ ir „mineralinių medžiagų“ kategorijoms priskirtų medžiagų sąrašą.
- 65 Kaip nurodyta Direktyvos 2001/15 ketvirtoje konstatuojamojoje dalyje, jos priede išvardytos medžiagos buvo pasirinktos atsižvelgiant į Direktyvos 2002/46 vienuoliktoje konstatuojamojoje dalyje numatytus saugumo ir biologinio tinkamumo kriterijus.
- 66 Kaip išplaukia iš kartu skaitomų Direktyvos 2002/46 dešimtos ir vienuoliktos konstatuojamųjų dalių, faktas, kad tam tikros cheminės medžiagos, įeinančios į maisto papildų, kuriais prekiaujama tam tikrose valstybėse narėse, sudėtyje, nėra priimtinos Europos mastu, paaiškinamas tuo, kad pagrindinėse bylose nagrinėjamos medžiagos šios direktyvos priėmimo metu nebuvo teigiamai įvertintos kompetentingų Europos mokslo institucijų, remiantis saugumo ir biologinio tinkamumo kriterijais.

67 Ieškovių pagrindinėse bylose rašytinėse pastabose pateiktos nuorodos į tam tikrus vitaminus ar mineralines medžiagas, neįtrauktus į Direktyvos 2002/46 II priede esantį tikslų sąrašą, negali sukelti abejonių dėl šio paaiškinimo pagrįstumo. Iš tikrųjų iš jo išplaukia, kad šios direktyvos priėmimo metu šios medžiagos dar nebuvo įvertintos Maisto produktų mokslo komiteto arba kad šis tebeturėjo rimtų abejonių dėl jų saugumo ir (arba) biologinio tinkamumo, neturėdamas pakankamų ir reikiamų mokslo duomenų.

68 Šiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į būtinybę Bendrijos teisės aktų leidėjui atkreipti dėmesį į atsargumo principą, kai jis vidaus rinkos politikoje imasi priemonių žmonių sveikatai apsaugoti (šiuo klausimu žr. 1998 m. gegužės 5 d. Sprendimo *National Farmers' Union ir kt., C-157/96*, Rink. p. I-2211, 64 punktą ir sprendimo *Jungtinė Karalystė prieš Komisiją, C-180/96*, Rink. p. I-2265, 100 punktą bei 2004 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus, C-41/02*, Rink. p. I-11375, 45 punktą), Direktyvos 2002/46 autoriai galėjo pagrįstai manyti, kad tinkamas būdas suderinti vidaus rinkos ir žmonių sveikatos apsaugos tikslus būtų neriboti laisvo judėjimo tik tų maisto papildų, kurių atžvilgiu šios direktyvos priėmimo metu kompetentingos Europos mokslo institucijos turėjo pakankamų ir tinkamų mokslo duomenų, pagrindžiančių teigiamą nuomonę apie juos, bei šios direktyvos 4 straipsnio 5 dalyje numatyti galimybę dėl mokslo ir technologijų progreso pakeisti tikslų sąrašą turinį.

69 Šiuo atžvilgiu visų pirma reikia pažymėti, kad pagal 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL L 31, p. 1), 7 straipsnį Bendrijos teisės aktų leidėjas turi teisę priimti laikinąsias rizikos valdymo priemones, būtinas užtikrinti aukštą žmonių sveikatos apsaugos lygį, laukiant tolesnės išsamesniam rizikos įvertinimui reikalingos mokslinės informacijos, kaip pažymėta Direktyvos 2002/46 dešimtoje konstatuojamojoje dalyje.

- 70 Priešingai tam, ką tvirtina ieškovės pagrindinėje byloje C-154/04, neigiamo sąrašo sistema, taikanti draudimą tik šiame sąrašė nurodytoms medžiagoms, galėtų būti nepakankama žmonių sveikatos apsaugos tikslui pasiekti. Iš tikrųjų nagrinėjamu atveju tokios sistemos naudojimas reikštų, kad kol medžiagos nebūtų šiame sąrašė, ji galėtų būti naudojama gaminant maisto papildus, net jei, pavyzdžiui, dėl savo naujumo ji visiškai nebuvo moksliai ištirta, siekiant užtikrinti, jog ji nesudaro jokio pavojaus žmonių sveikatai.
- 71 Ieškovės pagrindinėse bylose tvirtina, kad Direktyvos 2002/46 4 straipsnio 5 ir 6 dalyse numatytiems procedūroms trūksta skaidrumo dėl Europos maisto saugos tarnybos tiriant dokumentus, skirtus gauti leidimą vartoti į tikslus sąrašus neįtrauktas medžiagas, taikomų kriterijų netikslumo. Šios procedūros taip pat nustato ypač sunkius finansinius ir administracinius suvaržymus.
- 72 Šiuo atžvilgiu pagrindinėse bylose nagrinėjama priemonė, apimanti draudimą prekiauti produktais, kurių sudėtyje yra medžiagų, neįtrauktų į taikytinai teisės aktais nustatytus tikslus sąrašus, turi numatyti procedūrą, skirtą leisti šią medžiagą įtraukti į šiuos sąrašus, o tai atitiktų bendrus Bendrijos teisės, ypač gero administravimo ir teisinio saugumo, principus.
- 73 Ši procedūra turi būti prieinama ta prasme, kad ji turi būti aiškiai nurodyta visuotinai taikomame akte, įpareigojančiame atitinkamas valdžios institucijas. Ją turi būti galima užbaigti per protingą terminą. Prašymas medžiagą įrašyti į leidžiamų medžiagų sąrašą kompetentingų valdžios institucijų gali būti atmestas tik remiantis išsamiu rizikos, kurią medžiagos naudojimas kelia visuomenės sveikatai, įvertinimu, atliktu turimų patikimiausių mokslo duomenų ir naujausių tarptautinių tyrimų

rezultatų pagrindu. Jei procedūra pasibaigia atsisakymu, ši turi būti galima užginčyti teismine tvarka (analogiškai žr. 2004 m. vasario 5 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-24/00, Rink. p. I-1277, 26, 27 ir 36 punktus bei 2004 m. vasario 5 d. Sprendimo *Greenham ir Abel*, C-95/01, Rink. p. I-1333, 35, 36 ir 50 punktus).

- 74 Direktyvos 2002/46 atveju nagrinėjamos draudimo priemonės numatoma procedūra, skirta vitaminams ar mineralinėms medžiagoms įtraukti į tikslus sąrašus, yra numatyta 4 straipsnio 5 dalyje, susijusioje su šių sąrašų keitimu.
- 75 Iš to išplaukia, kad siekiant įvertinti iš Direktyvos 2002/46 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto kylančios draudimo priemonės galiojimą, Teisingumo Teismo tyrimas turi apsiriboti tik šios direktyvos 4 straipsnio 5 dalyje numatytos procedūros teisėtumu. Atvirkščiai, to paties 4 straipsnio 6 dalyje numatytos procedūros, skirtos laikino leidimo naudoti nacionalinėje teritorijoje gavimui, kuria siekiamas galutinis tikslas skiriasi nuo 4 straipsnio 5 dalyje numatytos procedūros tikslo, galiojimo tyrimas nepatenka į nagrinėjamų bylų analizę.
- 76 Direktyvos 2002/46 4 straipsnio 5 dalis nukreipia į tos pačios direktyvos 13 straipsnio 2 dalį, kurios pirmoji pastraipa numato, kad, „darant nuorodą į šį straipsnį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5 ir 7 straipsniai, atsižvelgiant į minėto sprendimo 8 straipsnį“.
- 77 Kaip nurodyta Direktyvos 2002/46 dvyliktoje konstatuojamojoje dalyje, nuoroda į 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimo 1999/468/EB, nustatančio Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką (OL L 184, p. 23), 5 ir

7 straipsniuose numatytą procedūrą atitinkama būtinumą turėti galimybę taikyti supaprastintą ir pagreitintą procedūrą, kuri savo forma yra techninio pobūdžio įgyvendinimo priemonės, kurių priėmimas patikėtas Komisijai, kai dėl mokslo ar technologijos raidos yra būtina peržiūrėti tikslus sąrašus.

- 78 Kaip išplaukia iš Sprendimo 1999/468 septintos ir devintos konstatuojamųjų dalių, šia procedūra, vadinama „komitologija“, siekiama suderinti veiksmingumo ir lankstumo reikalavimus, kuriuos lemia būtinumas reguliariai pritaikyti ir atnaujinti Bendrijos teisės aktus, atsižvelgiant į mokslinių koncepcijų visuomenės sveikatos ar saugumo srityje raidą, su atitinkamais Bendrijos institucijų įgaliojimais.
- 79 Pagal šią komitologijos procedūrą, taikant Sprendimo 1999/468 5 straipsnį, yra numatyta, kad Komisija Direktyvos 2002/46 13 straipsnio 1 dalyje numatytam komitetui pateikia priemonių, kurių turi būti imtasi, projektą, dėl kurio šis komitetas turi pareikšti nuomonę „per tokį laiką, kurį gali nustatyti (jo) pirmininkas, atsižvelgdamas į klausimo skubumą“ (5 straipsnio 2 dalis). Šiam komitetui pareiškus savo nuomonę, Komisija privalo patvirtinti numatytas priemones, jei jos šią nuomonę atitinka (5 straipsnio 3 dalis). Priešingu atveju ar komitetui nepareiškus nuomonės, Komisija turi nedelsdama pateikti Tarybai pasiūlymą dėl priemonių, kurių turi būti imtasi, ir informuoti Parlamentą (5 straipsnio 4 dalis), o Taryba per tris mėnesius gali priimti sprendimą (5 straipsnio 6 dalies pirmoji pastraipa; Direktyvos 2002/46 13 straipsnio 2 dalies antroji pastraipa). Jei per šį laikotarpį Taryba nutaria, kad ji prieštarauja Komisijos pasiūlymui, pastaroji savo pasiūlymą turi svarstyti iš naujo ir gali Tarybai pateikti tą patį ar iš dalies pakeistą pasiūlymą arba, remdamasi Sutartimi, pateikti pasiūlymą dėl teisės akto priėmimo (5 straipsnio 6 dalies antroji pastraipa). Kita vertus, jei šiam laikotarpiui pasibaigus Taryba nepriėmė pasiūlytų įgyvendinimo priemonių ir neprieštaravo pasiūlymui dėl įgyvendinimo priemonių, jas priima Komisija (5 straipsnio 6 dalies trečioji pastraipa).

- 80 Direktyvos 2002/46 13 straipsnio 2 dalies antrosios pastraipos nuostatos kartu su Sprendimo 1999/468 5 straipsniu, į kurį nukreipia šios direktyvos 4 straipsnio 5 dalis, užtikrina, kad nuo Komisijos kreipimosi į komitetą šio sprendimo 5 straipsnio 2 dalies pagrindu dienos tikslų sąrašų turinio pakeitimo procedūra įvyksta per protingą terminą.
- 81 Tiesa, norėtųsi, kad Direktyvoje 2002/46 būtų nuostatų, savaime užtikrinančių, jog stadija tarp dokumentų dėl tikslų sąrašų turinio pakeitimo pateikimo ir kreipimosi į minėtą komitetą, kuri, be kita ko, apima konsultavimąsi su Europos maisto saugos tarnyba, kaip numatyta Direktyvos 2002/46 14 straipsnyje ir jos dešimtoje konstatuojamojoje dalyje, būtų skaidri ir vykėtų per protingą terminą.
- 82 Vis dėlto šių nuostatų nebuvimas neturėtų būti laikomas keliančiu pavojų tinkamam tikslų sąrašų turinio keitimo per protingą terminą procedūros veikimui. Tačiau Komisija, remdamasi Direktyvos 2002/46 jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais, be kita ko, dėl šios procedūros taikymo turi priimti ir padaryti prieinamas suinteresuotosioms šalims priemonės, būtinas bendrai užtikrinti konsultavimosi stadijos su Europos maisto saugos tarnyba eigos skaidrumą ir protingumą, kaip to reikalauja gero administravimo principas.
- 83 Direktyvos 2002/46 4 straipsnio 5 dalis, numatydama Sprendimo 1999/468 5 straipsnyje įtvirtintos procedūros taikymą, taip pat užtikrina, kad prašymas į tikslus sąrašus įtraukti vitaminus ar mineralines medžiagas gali būti atmetas tik privalomo pobūdžio teisės aktu, kuriam gali būti taikoma teisminė kontrolė.

- 84 Šiuo atžvilgiu svarbu pridurti, kad Direktyvoje 2002/46 nėra nieko, kas verstų ar skatintų kompetentingas Europos valdžios institucijas šios direktyvos 4 straipsnio 5 dalyje numatytos procedūros kontekste atsižvelgti į su žmonių sveikatos apsaugos tikslu nesusijusius kriterijus.
- 85 Atvirkščiai, iš Direktyvos 2002/46 devintos konstatuojamosios dalies išplaukia, kad su faktu, jog vitaminai ar mineralinės medžiagos turėtų būti įprasta raciono dalis, susijęs kriterijus yra vienintelis svarbus šios direktyvos I priede esančiam sąrašui. Kaip pažymėjo ieškovės pagrindinėje byloje C-154/04, nors šio sprendimo 37 punkte paminėtas direktyvos pasiūlymas numatė antrą kriterijų, tai yra aplinkybę, kad nagrinėjami vitaminai ir mineralinės medžiagos turėjo būti „laikomi esminėmis maistinėmis medžiagomis“, kaip išplaukia iš šio pasiūlymo septintos konstatuojamosios dalies, šio kriterijaus Direktyvos 2002/46 devintoje konstatuojamojoje dalyje nebeliko. Dėl šios direktyvos II priede esančio sąrašo reikia pažymėti, kad iš šios direktyvos vienuoliktos konstatuojamosios dalies išplaukia, jog vieninteliai svarbūs kriterijai yra susiję su nagrinėjamos cheminės medžiagos saugumu ir biologiniu tinkamumu.
- 86 Šie požymiai rodo, kad, Bendrijos teisės aktų leidėjo nuomone, tiksliais sąrašams bei jų turinio keitimo procedūrai svarbūs kriterijai gali būti susiję tik su žmonių sveikatos apsauga, o ne su maisto būtinumo motyvais.
- 87 Taip pat svarbu konstatuoti, kad ieškovių pagrindinėse bylose pateikti priekaištai dėl tikslų sąrašų turinio keitimo procedūros iš esmės nukreipti į su dokumentų dėl tokio pakeitimo pateikimu susijusius administracinius ir finansinius apribojimus bei į tai, kaip vertindama konkrečius dokumentus Europos maisto saugos tarnyba taiko Direktyvos 2002/46 vienuoliktoje konstatuojamojoje dalyje išdėstytus saugumo ir biologinio tinkamumo kriterijus.

- 88 Vis dėlto, nors reikiamu atveju šiais teiginiais būtų galima remtis pagrindžiant ieškinį dėl galutinio sprendimo atmesti prašymą pakeisti tikslų sąrašų turinį panaikinimo ar ieškinį dėl žalos atlyginimo, Europos maisto saugos tarnybai pareikštą Reglamento Nr. 178/2002 47 straipsnio 2 dalies pagrindu, jie savaime negali daryti poveikio tikslų sąrašų turinio keitimo procedūros teisėtumui, kaip tai savo rašytinėse pastabose pabrėžė Graikijos vyriausybė.
- 89 Vadinas, reikia daryti išvadą, kad šio sprendimo 76–88 punktuose atlikta analizė neatskleidė nieko, kas galėtų paveikti Direktyvos 2002/46 5 straipsnio 4 dalyje numatytos tikslų sąrašų turinio keitimo procedūros teisėtumą.
- 90 Galiausiai svarbu pabrėžti, kad kai Bendrijos teisės aktų leidėjas ketina deleguoti savo įgaliojimus peržiūrėti nagrinėjamo teisės akto sudedamąsias dalis, jis privalo garantuoti, kad šie įgaliojimai yra aiškiai apibrėžti ir naudojamasi jais bus galima griežtai kontroliuoti remiantis jo nustatytais objektyviais kriterijais (šiuo klausimu žr. 1958 m. birželio 13 d. Sprendimo *Meroni prieš Aukščiausiąją instituciją*, 9/56, Rink. p. 9, 43 ir 44 punktus), nes priešingu atveju įgaliotoms valdžios institucijoms būtų suteiktos diskrecinės galios, kurios įstatymų dėl prekių vidaus rinkos funkcionavimo atveju būtų kraštutinė ir neskaidri kliūtis laisvam nagrinėjamų prekių judėjimui.
- 91 Šiuo atveju, kaip buvo pažymėta šio sprendimo 85 ir 86 punktuose, Direktyvos 2002/46 devinta ir vienuolikta konstatuojamosios dalys patikslina, kad, kalbant apie vitaminus ir mineralines medžiagas, vieninteliai svarbūs tikslų sąrašų turinio kriterijai paremti faktu, jog šie paprastai yra įprasta raciono dalis, o kalbant apie chemines medžiagas, kurios naudojamos kaip vitaminų ir mineralinių medžiagų šaltinis, šie kriterijai paremti atitinkamų medžiagų saugumu ir biologiniu tinkamumu.

92 Susiję su konkrečia šių kriterijų taikymo išraiška Direktyvoje 2002/46 esančiuose tiksluose sąrašuose, šie patikslinimai, kurie turėtų būti įtvirtinti pačiame direktyvos tekste (šiuo klausimu žr. 1998 m. gruodžio 22 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstitucinį susitarimą dėl bendrųjų Bendrijos teisės aktų rengimo kokybės gairių (OL C 73, 1999, p. 1), apriboja Komisijos galimybes įgaliojimais keisti šių sąrašų turinį, nurodydami objektyvius kriterijus, išimtinai susijusius su visuomenės sveikata. Jie leidžia manyti, kad šiuo atveju Bendrijos teisės aktų leidėjas nustatė esminius reglamentavimo srities elementus dėl naudojimosi deleguotomis galiomis (šiuo klausimu žr. 1970 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Köster*, 25/70, Rink. p. 1161, 6 punktą).

93 Iš to išplaukia, kad Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatos nėra negaliojančios dėl prieštaravimo EB 28 ir EB 30 straipsniams.

Dėl Reglamento Nr. 3285/94 1 straipsnio 2 dalies ir 24 straipsnio 2 dalies a punkto

94 Reikia pabrėžti, kad, remiantis Reglamento Nr. 3285/94 teisiniu pagrindu, būtent EB sutarties 113 straipsniu (po pakeitimo ? EB 133 straipsnis), šis reglamentas buvo priimtas laikantis bendros prekybos politikos.

95 Šio reglamento tikslas yra liberalizuoti trečiųjų šalių kilmės produktų importą. Tačiau jo tikslas nėra liberalizuoti šių produktų pateikimo į rinką, kuris yra vėlesnė stadija už importą (žr. 2002 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Expo Casa Manta*, C-296/00, Rink. p. I-4657, 30 ir 31 punktus).

- 96 Iš to, kaip teisingai nurodė Parlamentas, Taryba ir Komisija bei generalinis advokatas savo išvados 57 ir 58 punktuose, išplaukia, kad reglamentas visiškai nėra svarbus vertinant teisėtumą Bendrijos priemonių, skirtų uždrausti į Bendrijos rinką teikti iš trečiųjų valstybių importuotus produktus, dėl su žmonių sveikatos apsauga susijusių priežasčių neatitinkančius tokiam pateikimui iškeltų sąlygų.
- 97 Be to, net jei egzistotų prieštaravimas tarp Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto bei Reglamento Nr. 3285/94 1 straipsnio 2 dalies ir 24 straipsnio 2 dalies a punkto, reikėtų pažymėti, kad ši direktyva buvo priimta EB 95 straipsnio pagrindu ir todėl nėra šio reglamento įgyvendinimo priemonė.
- 98 Vadinasi, nereikia nagrinėti nagrinėjamų Direktyvos 2002/46 nuostatų teisėtumo Reglamento Nr. 3285/94 atžvilgiu.

Dėl klausimo c punkto

- 99 Savo klausimo c punkte nacionalinis teismas siekia sužinoti, ar Direktyvos 2002/46 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punktas yra negaliojantys dėl subsidiarumo principo pažeidimo.
- 100 Šiose dviejose bylose ieškovės pagrindinėse bylose tvirtina, kad šios nuostatos nepateisinamai kėsina į valstybių narių kompetenciją sanitariniu, socialiniu ir ekonominiu atžvilgiu jautrioje srityje. Ieškovės pagrindinėje byloje C-154/04

priduria, kad valstybės narės turi geriausias galimybes jų atitinkamose rinkose nustatyti visuomenės sveikatos reikalavimus, pateisinančius įsikišimą į laisvą prekybą maisto papildais nacionalinėse teritorijose.

- 101 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad subsidiarumo principas yra įtvirtintas EB 5 straipsnio antroje pastraipoje, pagal kurią Bendrija imasi veiksmų srityse, kurios nepriklauso jos išimtinėi kompetencijai, tik tuomet, kai norimų tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, o Bendrija dėl siūlomo veiksmo masto arba poveikio juos pasiektų geriau.
- 102 Prie Sutarties prijungto protokolo dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo trečiojoje pastraipoje patikslinama, kad subsidiarumo principas neleidžia abejoti įgaliojimais, kuriuos Sutartis suteikia Europos Bendrijai, kaip juos aiškina Teisingumo Teismas.
- 103 Teisingumo Teismas taip pat yra pareiškęs, kad subsidiarumo principas taikomas, kai Bendrijos teisės aktų leidėjas remiasi EB 95 straipsniu, nes ši nuostata jam nesuteikia išimtinės kompetencijos reglamentuoti ekonominės veiklos vidaus rinkoje, tačiau suteikia kompetenciją pagerinti jos kūrimo ir funkcionavimo sąlygas, pašalinant kliūtis laisvam prekių judėjimui ir laisvam paslaugų teikimui ar panaikinant konkurencijos iškraipymus (nurodyto sprendimo *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco* 179 punktas).
- 104 Atsakant į klausimą, ar Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punktas atitinka subsidiarumo principą, reikia nagrinėti, ar šiomis nuostatomis siekiamas tikslas galėtų būti geriau užtikrintas Bendrijos lygmeniu.

- 105 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad iš šių nuostatų kylantis draudimas prekiauti Direktyvos 2002/46 neatitinkančiais maisto papildais, papildytas valstybių narių pareiga pagal šios direktyvos 15 straipsnio antrosios pastraipos a punktą leisti prekiauti ją atitinkančiais maisto papildais (analogiškai žr. nurodyto sprendimo *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco* 126 punktą), turi tikslą panaikinti kliūtis, kylančias dėl skirtingų nacionalinių taisyklių, reglamentuojančių vitaminus ir mineralines medžiagas, leidžiamus ar draudžiamus maisto papildų gamyboje, ir kartu laikantis EB 95 straipsnio 3 dalies užtikrinti aukštą žmonių sveikatos apsaugos lygį.
- 106 Leidimas valstybėms narėms reglamentuoti Direktyvos 2002/46 neatitinkančių maisto papildų prekybą pratęstų skirtingą nacionalinio reglamentavimo raidą ir paliktų prekybos tarp valstybių narių kliūtis bei su šiais produktais susijusius konkurencijos iškraipymus.
- 107 Vadinas, tikslas, kuriam skirtos Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatos, negalėtų būti pakankamai pasiektas veiksmais, kurių imamasi vien valstybių narių lygmeniu; jis reikalauja veiksmo Bendrijos lygmeniu. Taigi dėl to šis tikslas galėtų būti geriau pasiektas.
- 108 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punktas nėra negaliojantys dėl subsidiarumo principo pažeidimo.

Dėl klausimo d punkto

- 109 Savo klausimo d punkte nacionalinis teismas siekia sužinoti, ar Direktyvos 2002/46 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatos yra negaliojančios dėl proporcingumo principo pažeidimo.
- 110 Ieškovės pagrindinėse bylose nurodo, kad šios nuostatos yra neproporcinga priemonė numatytam tikslui pasiekti. Argumentai šiam tvirtinimui pagrįsti yra pateikti šio sprendimo 54, 62, 70 ir 71 punktuose.
- 111 Vis dėlto iš to, kas buvo išdėstyta šio sprendimo 55–60, 63–70 ir 72–92 punktuose, matyti, kad Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatos yra priemonės, tinkamos jose numatytam tikslui pasiekti, ir kad, atsižvelgiant į Bendrijos teisės aktų leidėjo pareigą užtikrinti aukštą visuomenės sveikatos apsaugos lygį, jos neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.
- 112 Vadinas, Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatos nėra negaliojančios dėl proporcingumo principo pažeidimo.

Dėl klausimo e punkto

- 113 Savo klausimo e punkte nacionalinis teismas siekia sužinoti, ar Direktyvos 2002/46 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatos yra negaliojančios dėl vienodo požiūrio principo pažeidimo.

- 114 Abiejose bylose ieškovės pagrindinėse bylose remiasi tuo, kad šios nuostatos ši principą pažeidžia, nes tam tikros medžiagos, neatitinkančios Direktyvos 2002/46 vienuoliktoje konstatuojamojoje dalyje įtvirtintų kriterijų, buvo įrašytos į tikslus sąrašus, joms netaikius papildomų testų, o maisto papildų, kurių sudėtyje yra neleidžiamų medžiagų, gamintojams, norintiems įrodyti, kad jos šiuos kriterijus atitinka, yra nustatyti sunkūs reikalavimai. Jos priduria, kad nėra jokio šio požiūrio skirtumo objektyvaus pateisinimo, nes sąrašai nebuvo sudaryti remiantis šių kriterijų pagrindu.
- 115 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką vienodo požiūrio principas reikalauja, jog panašios aplinkybės nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos aplinkybės – vienodai, jeigu toks traktavimas nėra objektyviai pateisinamas (žr. 2004 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Ispanija ir Suomija prieš Parlamentą ir Tarybą*, C-184/02 ir C-223/02, Rink. p. I-7789, 64 punktą bei minėtų sprendimų *Arnold André* 68 punktą ir *Swedish Match* 70 punktą).
- 116 Tačiau, kaip savo rašytinėse pastabose pabrėžia Jungtinės Karalystės vyriausybė, Parlamentas ir Komisija, vitaminai ar mineralinės medžiagos, kurie nebuvo įrašyti į Direktyvos 2002/46 II priede įtvirtintą tikslų sąrašą, nėra tokioje pačioje situacijoje, kaip jame paminėtos medžiagos. Iš tiesų, skirtingai nuo pastarųjų, šios direktyvos priėmimo metu pirmosios nebuvo kompetentingų Europos valdžios institucijų tinkamai mokslškai įvertintos, siekiant užtikrinti jų atitiktį šios direktyvos vienuoliktoje konstatuojamojoje dalyje įtvirtintiems saugumo ir biologinio tinkamumo kriterijams.
- 117 Kaip nurodyta tose pačiose rašytinėse pastabose, kiekvienai medžiagai turint tik jai būdingas charakteristikas, buvo neįmanoma prilyginti medžiagos, kuri dar nebuvo įvertinta pagal šiuos kriterijus, į tikslus sąrašus įrašytai medžiagai.

- 118 Taigi ši nevienoda situacija pateisina skirtingą požiūrį ir neleidžia veiksmingai remtis vienodo požiūrio principo pažeidimu.
- 119 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatos nėra negaliojančios dėl vienodo požiūrio principo pažeidimo.

Dėl klausimo f punkto

- 120 Savo klausimo f punkte nacionalinis teismas siekia sužinoti, ar Direktyvos 2002/46 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatos yra negaliojančios dėl ES 6 straipsnio 2 dalies, skaitomos atsižvelgiant į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsnį ir jos Pirmojo protokolo 1 straipsnį, bei pagrindinės teisės į nuosavybę ir (arba) teisės užsiimti ekonomine veikla pažeidimo.
- 121 Abiejose bylose ieškovės pagrindinėse bylose nurodė šio pažeidimo buvimą. Jos rėmėsi tuo, kad Direktyva 2002/46 reiškia nepateisinamą ir neproporcingą kėsinimąsi į maisto papildų gamintojų galimybę tęsti jų iki tol visiškai teisėtai vykdytą veiklą bei į asmens teisę laisvai rinktis maisto produktus.
- 122 Šiuo atžvilgiu visų pirma reikia priminti, kad pagal ES 6 straipsnio 2 dalį „Sąjunga gerbia pagrindines teises, kurias užtikrina (EŽTK) ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų kaip bendri Bendrijos teisės principai“.

123 Remiantis EŽTK 8 straipsnio „Teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą“ 1 dalimi, „kiekvienas turi teisę į tai, kad būtų gerbiama jo privatus ir šeimos gyvenimas, būsto neliečiamybė ir susirašinėjimo slaptumas“, o pagal 2 dalį „valstybės institucijos neturi teisės apriboti naudojimosi šiomis teisėmis, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus ir kai tai būtina demokratinėje visuomenėje valstybės saugumo, visuomenės apsaugos ar šalies ekonominės gerovės interesams, siekiant užkirsti kelią viešosios tvarkos pažeidimams ar nusikaltimams, ir kai tai būtina žmonių sveikatai ar moralei arba kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti“.

124 Tačiau tai, kad Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatos galėtų atimti iš asmenų teisę vartoti šios direktyvos neatitinkančius maisto papildus, neturėtų būti laikoma pagarbos jų privačiam ir šeimos gyvenimui pažeidimu.

125 EŽTK Pirmojo protokolo 1 straipsnis „Nuosavybės apsauga“ yra išdėstytas taip:

„Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo turi teisę netrukdomas naudotis savo nuosavybe. Iš nieko negali būti atimta jo nuosavybė, išskyrus tuos atvejus, kai tai yra būtina visuomenės interesams ir tik įstatymo nustatytais sąlygomis bei vadovaujantis bendraisiais tarptautinės teisės principais.

Tačiau ankstesnės nuostatos jokių būdu neriboja valstybės teisės taikyti tokius įstatymus, kokie, jos manymu, yra reikalingi, kad ji galėtų kontroliuoti nuosavybės naudojimą, atsižvelgdama į bendrąjį interesą, arba kad garantuotų mokesčių, kitų rinkliavų ar baudų mokėjimą.“

- 126 Iš nusistovėjusios teismų praktikos išplaukia, kad ankstesniame punkte minėtomis nuostatomis reglamentuojama teisė į nuosavybę, kaip ir teisė nekliudomai užsiimti ekonomine veikla, yra bendrų Bendrijos teisės principų dalis. Vis dėlto šie principai nėra absoliutūs ir į juos turi būti atsižvelgiama jų funkcijos visuomenėje kontekste. Vadinas, naudojimuisi teise į nuosavybę, kaip ir teisei nekliudomai užsiimti ekonomine veikla, gali būti taikomi apribojimai, jeigu jie iš tiesų atitinka Bendrijos siekiamus bendrojo intereso tikslus ir, atsižvelgiant į siekiamą tikslą, nėra neproporcingas bei netoleruotinas kišimasis, pažeidžiantis pačių taip užtikrinamų teisių esmę (žr., pavyzdžiui, 1989 m. liepos 11 d. Sprendimo *Schröder*, 265/87, Rink. p. 2237, 15 punktą ir 1998 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Metronome Musik*, C-200/96, Rink. p. I-1953, 21 punktą).
- 127 Šiuo atveju neginčytina, kad draudimas prekiauti ar pateikti į rinką Direktyvos 2002/46 neatitinkančius maisto papildus gali apriboti šių produktų gamintojų teisę laisvai užsiimti profesine veikla.
- 128 Tačiau tokios priemonės nustatymu nėra kėsiniama į ūkio subjektų nuosavybės teisę. Iš tikrųjų joks ūkio subjektas negali reikalauti nuosavybės teisės į rinkos dalį, net jei jis ją kontroliavo prieš nustatant šią rinką paveikusią priemonę, nes ši rinkos dalis yra momentinė ekonominė padėtis, veikiama nenumatytų pasikeitusių aplinkybių (1994 m. spalio 5 d. Sprendimo *Vokietija prieš Tarybą*, C-280/93, Rink. p. I-4973, 79 punktas ir minėto sprendimo *Swedish Match* 73 punktas). Ūkio subjektas negali remtis įgyta teise ar teisėtu lūkesčiu, kad egzistuojanti padėtis, kuri gali pasikeisti dėl neperžengiant Bendrijos institucijų diskrecijos ribų priimtų teisės aktų, išliks (žr. 1982 m. spalio 28 d. Sprendimo *Faust prieš Komisiją*, 52/81, Rink. p. 3745, 27 punktą ir minėto sprendimo *Swedish Match* 73 punktą).

- 129 Kaip jau buvo nurodyta, iš Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatų kylančiu draudimu siekiama žmonių sveikatos apsaugos, kuri yra bendro intereso tikslas. Taigi neatrodo, kad ši draudimo priemonė šio tikslo atžvilgiu yra netinkama. Šiomis aplinkybėmis tokios priemonės sudaromos kliūtis laisvei užsiimti ekonomine veikla siekiamo tikslo atžvilgiu negalima pripažinti neproporcingu kėsinimusi į nuosavybės teisę ar į teisę naudotis šia laisve.
- 130 Iš to išplaukia, kad Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatos nėra negaliojančios dėl ES 6 straipsnio 2 dalies, skaitomos atsižvelgiant į EŽTK 8 straipsnį ir jos Pirmojo protokolo 1 straipsnį, bei pagrindinės teisės į nuosavybę ir (arba) teisės užsiimti ekonomine veikla pažeidimo.

Dėl klausimo g punkto

- 131 Savo klausimo g punkte nacionalinis teismas siekia sužinoti, ar Direktyvos 2002/46 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatos yra negaliojančios dėl EB 253 straipsnyje numatytos pareigos motyvuoti pažeidimo.
- 132 Ieškovės pagrindinėje byloje C-154/04 tvirtina, kad iš šių nuostatų kylantis draudimas yra nemotyvuotas, o tai, jų manymu, reiškia EB 253 straipsnio pažeidimą.

- 133 Šiuo atžvilgiu primintina, kad nors EB 253 straipsnyje reikalaujama motyvacija turi aiškiai ir nedviprasmiškai atskleisti Bendrijos institucijos, kuri priėmė ginčijamą teisės aktą, samprotavimus, kad suinteresuotieji asmenys galėtų sužinoti apie jo priėmimo pagrindimą, o Teisingumo Teismas – vykdyti priežiūrą, vis dėlto nereikalaujama, kad motyvacija atspindėtų visas reikšmingas faktines ir teises aplinkybes (žr., pavyzdžiui, 1996 m. vasario 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą*, C-122/94, Rink. p. I-881, 29 punktą).
- 134 Pareigos motyvuoti laikymasis vertintinas atsižvelgiant ne tik į teisės akto formuluotes, bet ir į jo kontekstą bei į atitinkamą klausimą reguliuojančių teisės normų visumą. Jei ginčijamas teisės aktas aiškiai atskleidžia pagrindinį institucijos siekiamą tikslą, būtų beprasmiška reikalauti atskirai motyvuoti kiekvieną iš jos priimtų techninių sprendimų (šiuo klausimu žr. 2001 m. liepos 5 d. Sprendimo *Italija prieš Tarybą ir Komisiją*, C-100/99, Rink. p. I-5217, 64 punktą).
- 135 Nagrinėjamu atveju Direktyvos 2002/46 devinta konstatuojamoji dalis leidžia suprasti, kad draudimo priemonės veikiami vitaminai ir mineralinės medžiagos nėra įprasta raciono dalis ir nėra įprastai vartojami.
- 136 Dėl draudimo priemonėje numatytų egzistuojančių vitaminų ar mineralinių medžiagų iš Direktyvos 2002/46 dešimos ir vienuoliktos konstatuojamųjų dalių aiškiai išplaukia, kad ši priemonė yra susijusi su šios direktyvos penktoje konstatuojamojoje dalyje išreikštu bendro pobūdžio rūpesčiu užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį, leidžiant į rinką teikti tik produktus, nekeliančius pavojaus žmonių sveikatai, ir kad ji paaiškinama tuo, kad šios direktyvos priėmimo metu atitinkamos medžiagos Maisto produktų mokslo komiteto nebuvo įvertintos pagal saugumo ir biologinio tinkamumo kriterijus, kurių pagrindu nustatytas šios direktyvos II priede įtvirtintų tikslų sąrašų turinys.

- 137 Iš to išplaukia, kad Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatos nėra negaliojančios dėl EB 253 straipsnyje numatytos pareigos motyvuoti pažeidimo.
- 138 Atsižvelgiant į visas prieš tai išdėstytas aplinkybes, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad nebuvo nustatyta nieko, kas galėtų turėti įtakos Direktyvos 2002/46/EB 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatų galiojimui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 139 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

Išnagrinėjus pateiktą klausimą, nebuvo nustatyta nieko, kas galėtų turėti įtakos 2002 m. birželio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/46/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto papildais, suderinimo 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies ir 15 straipsnio antrosios pastraipos b punkto nuostatų galiojimui.

Parašai.